

For Life?

De deur van de typisch Amerikaanse gele bus gaat open. Bewaarders heten hem van harte welkom. En alles wordt anders...

Ik hou van gevangenisseries en -documentaires. Neem de Netflix-serie For Life. In de serie heeft hoofdpersoon Aaron het voor het zeggen, mede dankzij het feit dat hij het door een studie in de gevangenis tot advocaat heeft weten te schoppen. Hij helpt daarmee andere gevangenen bij hun proces. Maar wanneer de imposant ogende Cassius Dawkins ten tonele verschijnt, is meteen duidelijk wie het vanaf dat moment voor het zeggen heeft. Als kijker voel je de irritatie. Hoe kan dit zo makkelijk gebeuren? Laat ik het samenvatten door te zeggen dat de nieuwkomer, die levenslang heeft, een effectieve manier haanteert om in zijn voordeel gebruik te maken van het principe van wederkerigheid. Die laat weinig ruimte voor de anderen, dus wat doe je als je dan toch tot elkaar veroordeeld bent? Juist, in het geval van Aaron je mobiele telefoon afgeven om problemen met de nieuwe alfa te voorkomen. Daarmee 'kiest' hij ervoor om steun te geven aan hem en zijn duistere praktijken. Dat is beter voor zijn overlevingskansen in de groep.

Sociale gedragingen komen op deze manier uitvergroet in beeld. Of je overleeft, hangt in grote mate af van je vermogen om je aan te passen aan je nieuwe omgeving. Snap je de mores binnen je celblok, doorzie je de psychologische spelletjes die je collega inmates spelen of sta je daarboven? Misschien ben jij wel in staat om de mores te bepalen en alfa te worden. Het leven in de besloten sociale omgeving die een gevangenis is, vraagt dat je geen conflicten krijgt.

Bij chimpansees is het niet anders. Alfa Yeroen doet in de Arnhemse dierentuin Burgers' Zoo een stap terug als leider. Als tweede man heeft hij minder verantwoordelijkheden. Hij is geen spreekwoordelijke hoge boom meer. Wel geeft hij steun aan de zeer ambitieuze en aanwezige Nikkie. Slechts bij de jongere chimpansees en de lager geplaatste apen kan Nikkie rekenen op steun. De hoger geplaatste in de troep zijn minder van hem onder de indruk. Yeroen ligt tijdens zijn machtsperiode juist goed bij de hogere in rang. Als Nikkie dat doorrijgt, zoekt hij steun bij Yeroen. Ook bij chimpansees is het principe van wederkerigheid belangrijk voor de onderlinge verhoudingen. Op basis van voor wat hoort wat gunt Nikkie hem privileges die normaal voorbehouden zijn aan de alfaman. In ruil daarvoor steunt Yeroen Nikkie bij zijn spel om de macht. Via Yeroen krijgt Nikkie indirect dus ook de steun van het voor hem onbereikbare deel van de troep.

Wat gevangenen en chimpansees bindt, is dat zij for life in dezelfde groep leven. Je kunt die groep niet zomaar verlaten. Des te belangrijker is het daarom de sociale regels te kennen en er je voordeel mee te doen.

De deur van de boardroom gaat open. De leden van het managementteam heten de nieuwe directeur van harte welkom. En alles wordt anders...

Daniel Seesink (Bewust Zoo)

verzorgt verrassende lezingen en masterclasses voor bedrijven en overheden. Daarin gebruikt hij de biologie van het gedrag van dieren als spiegel voor het gedrag van mensen. Het gedrag van apen vormt daarbij de voornaamste inspiratiebron. Daniel is aangesloten bij Speakers Academy.